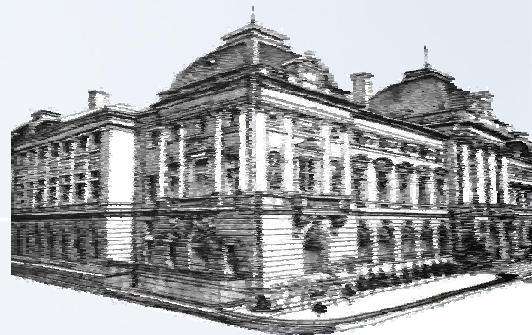

Criza financiară – motiv de schimbări?

Nicolae Cintează
Director
Direcția Supraveghere

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

- Îndatorarea excesivă a contribuit, alături de alți factori, la apariția crizei financiare
- Indicatorul de adecvare a capitalului bazat pe riscuri nu este suficient

- Cadrul de reglementare Basel II: evaluarea adecvării capitalului se realizează prin diferențierea riscului asociat activelor, motivând în acest fel băncile să dețină active cu risc scăzut;
- Băncile s-au preocupat mai mult de nivelul riscului asociat activelor și mai puțin de mărimea acestora

CONSECINȚE:

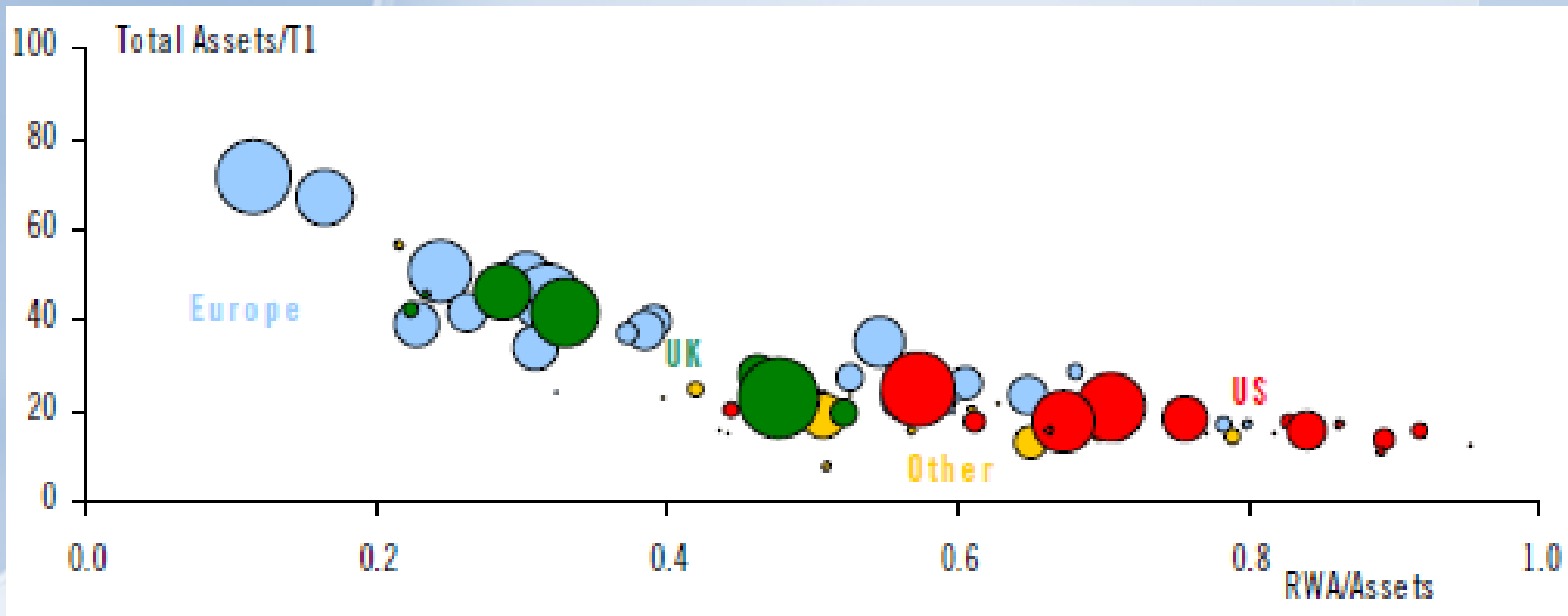
- bilanțuri mai mari cu active mai puțin riscante;
- finanțarea creșterii activelor s-a realizat pe seama creșterii gradului de îndatorare;
- nivel al capitalului redus în raport de volumul activelor

- Cadrul de reglementare din SUA: evaluarea adecvării capitalului s-a realizat în raport de:
 - riscul asociat activelor (*Tier 1 ratio* – rata fondurilor proprii de nivel 1 – $T1/RWA$);
 - volumul activelor (*Leverage ratio* – efectul de pârghie $T1/TA$)
- Utilizarea leverage ratio a urmărit menținerea activității bancare în anumite limite

CONSECINȚE:

- bilanțuri mai mici cu active mai riscante;
- capitalizarea corespunzătoare volumului activelor

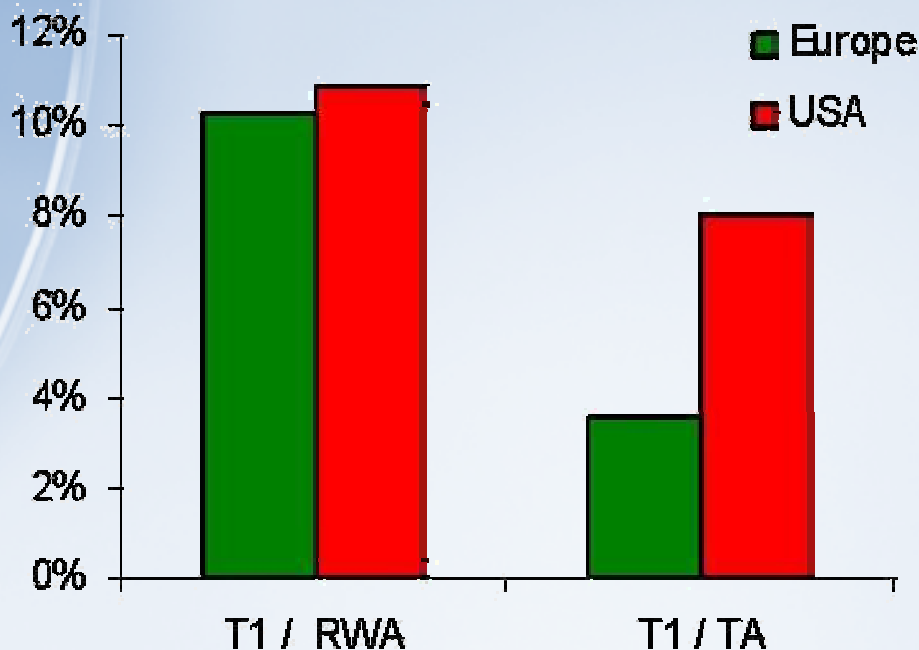
Adecvarea capitalului în Europa comparativ cu SUA*

Sursa: Citi Investment Research and Analysis

*înainte de declanșarea crizei creditului (2007)

Indicatorii de evaluare a adecvării capitalului în Europa comparativ cu SUA*

Sursa: Citi Investment Research and Analysis

Deși băncile europene sunt comparabile cu cele americane în ceea ce privește indicatorul *Tier 1 ratio*, capitalizarea lor în raport de volumul activelor (*leverage ratio*) este mult mai redusă.

*după declanșarea crizei creditului

Interpretarea indicatorilor de adecvare a capitalului

Vă preocupă conținutul
Fondurilor proprii ?

Indicator: *Rata fondurilor proprii de nivel 1*

Definiție:

Fonduri proprii de nivel 1

Active ponderate în funcție de risc

Indicator: *Rata fondurilor proprii*

Definiție:

Fonduri proprii

Active ponderate în funcție de risc

Vă preocupă nivelul activelor
ponderate în funcție de risc ?

Indicator: *Efectul de pârghie*

Definiție:

Fonduri proprii de nivel 1

Total active

Diagrama riscurilor

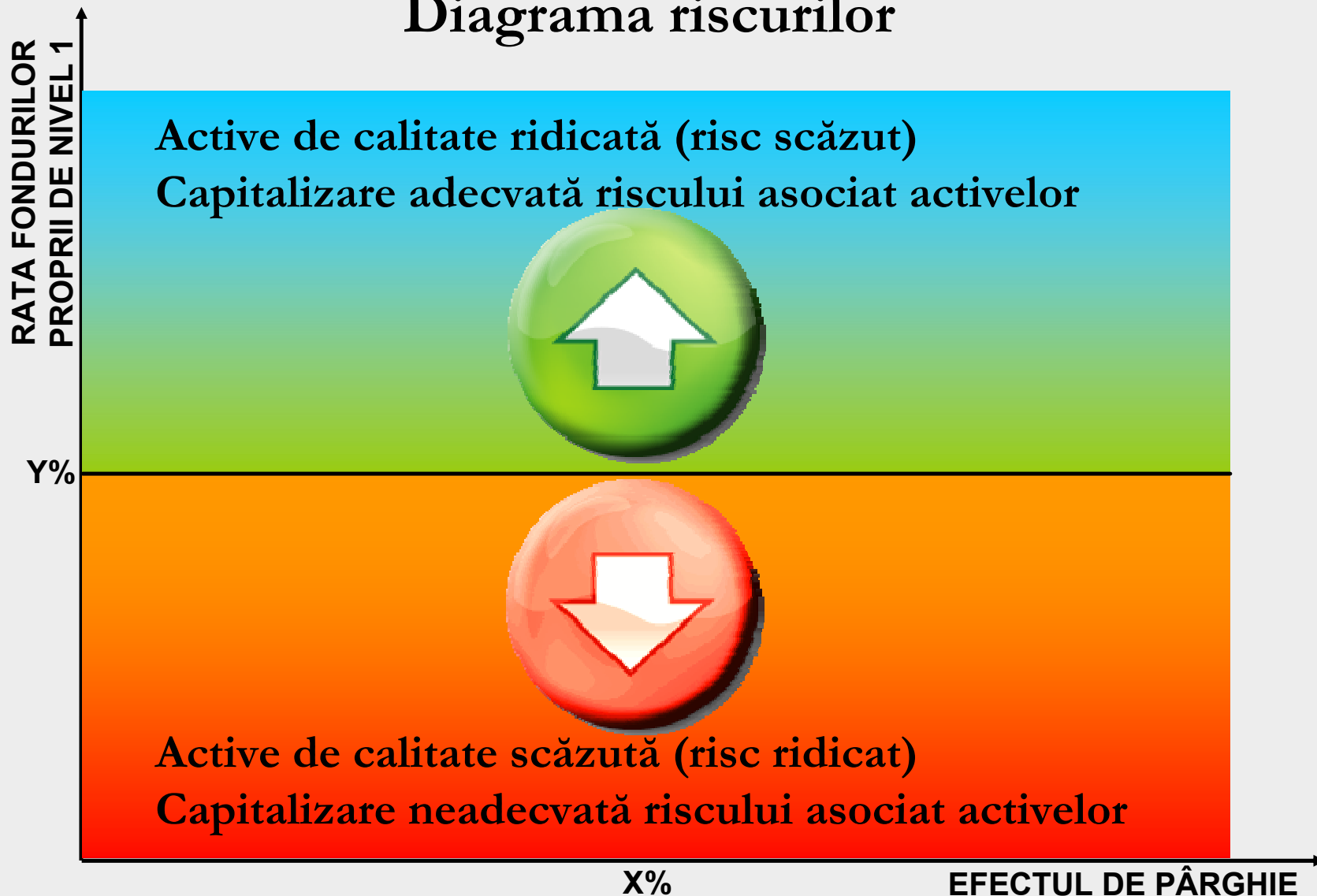

Diagrama riscurilor

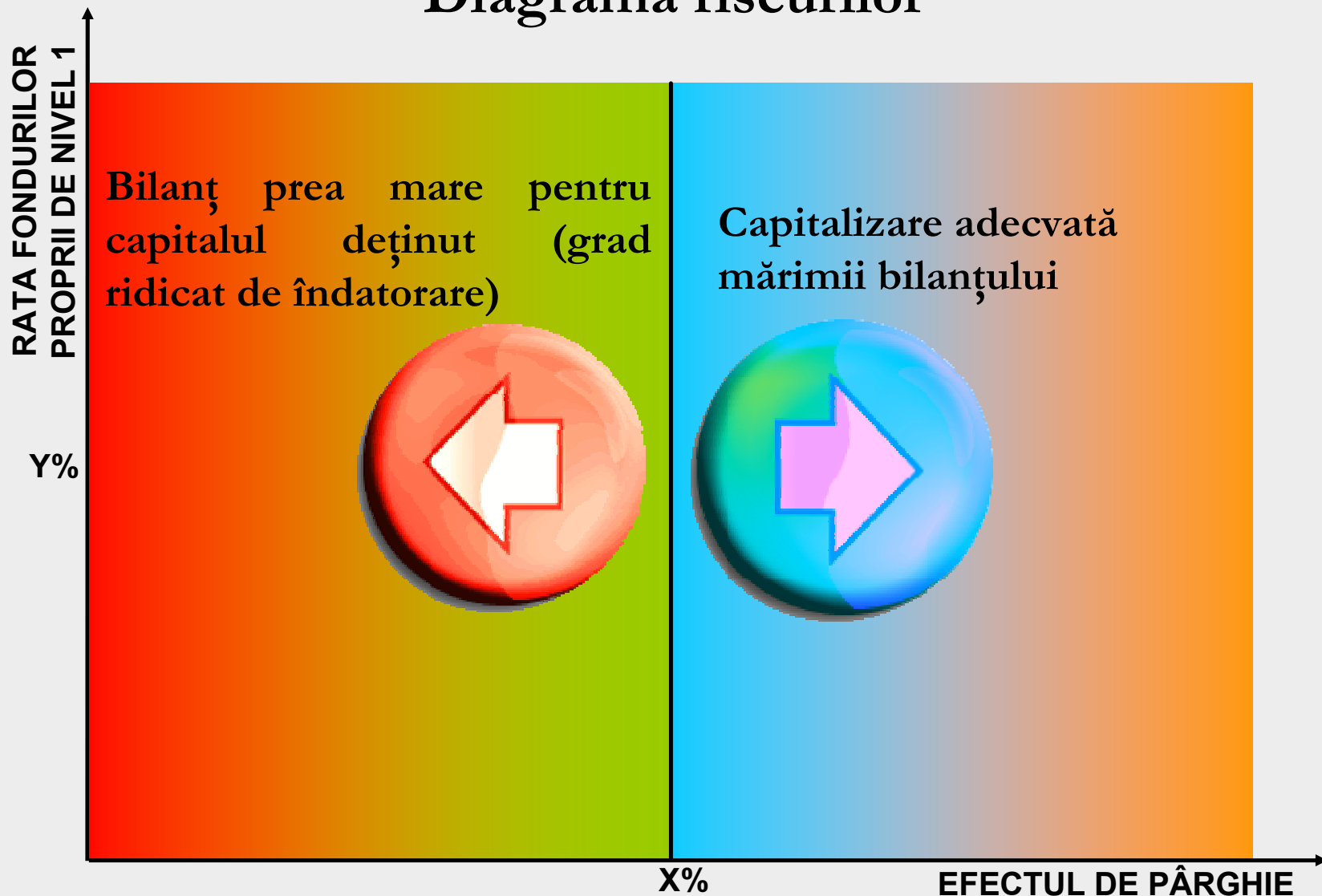
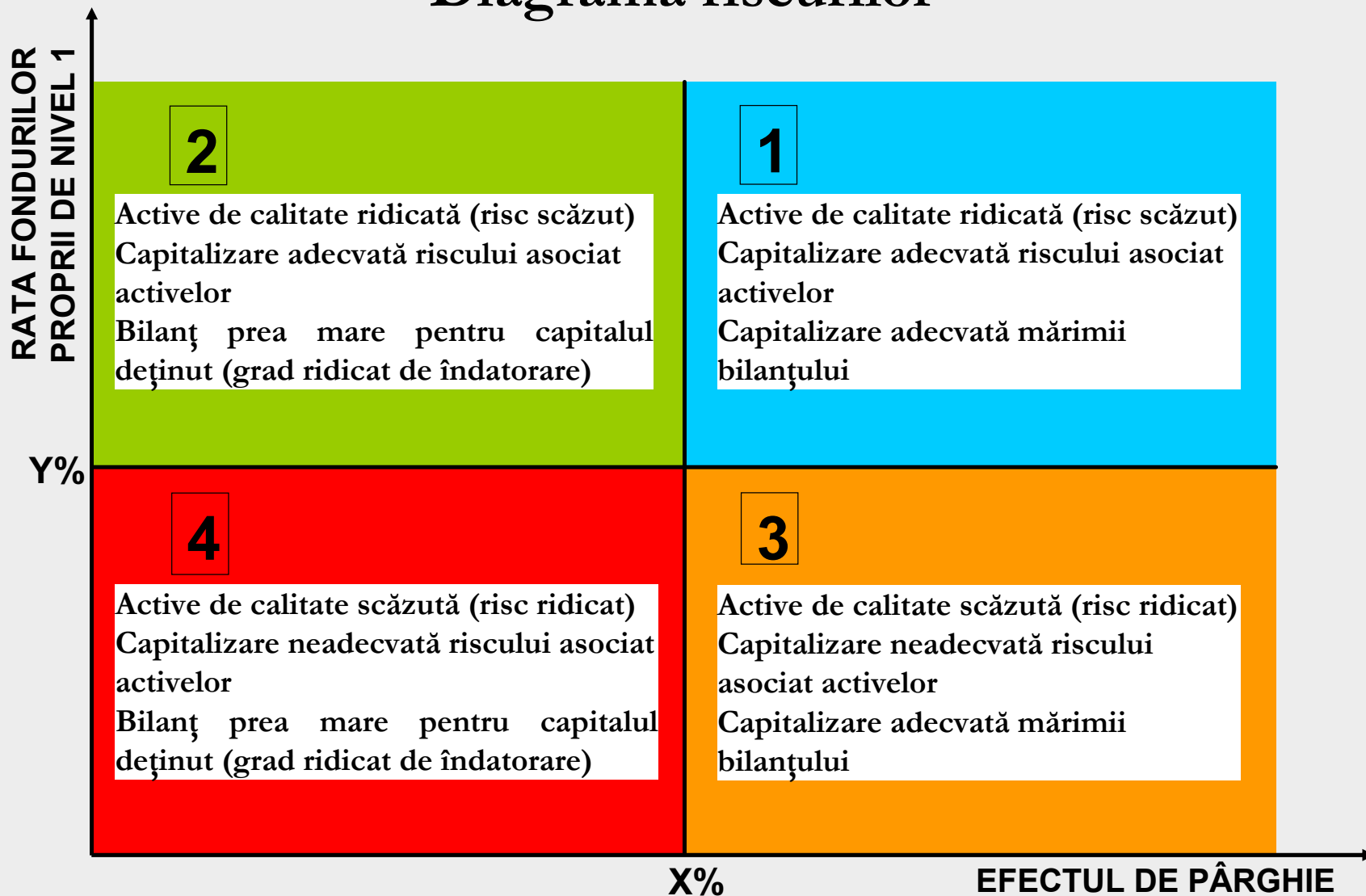
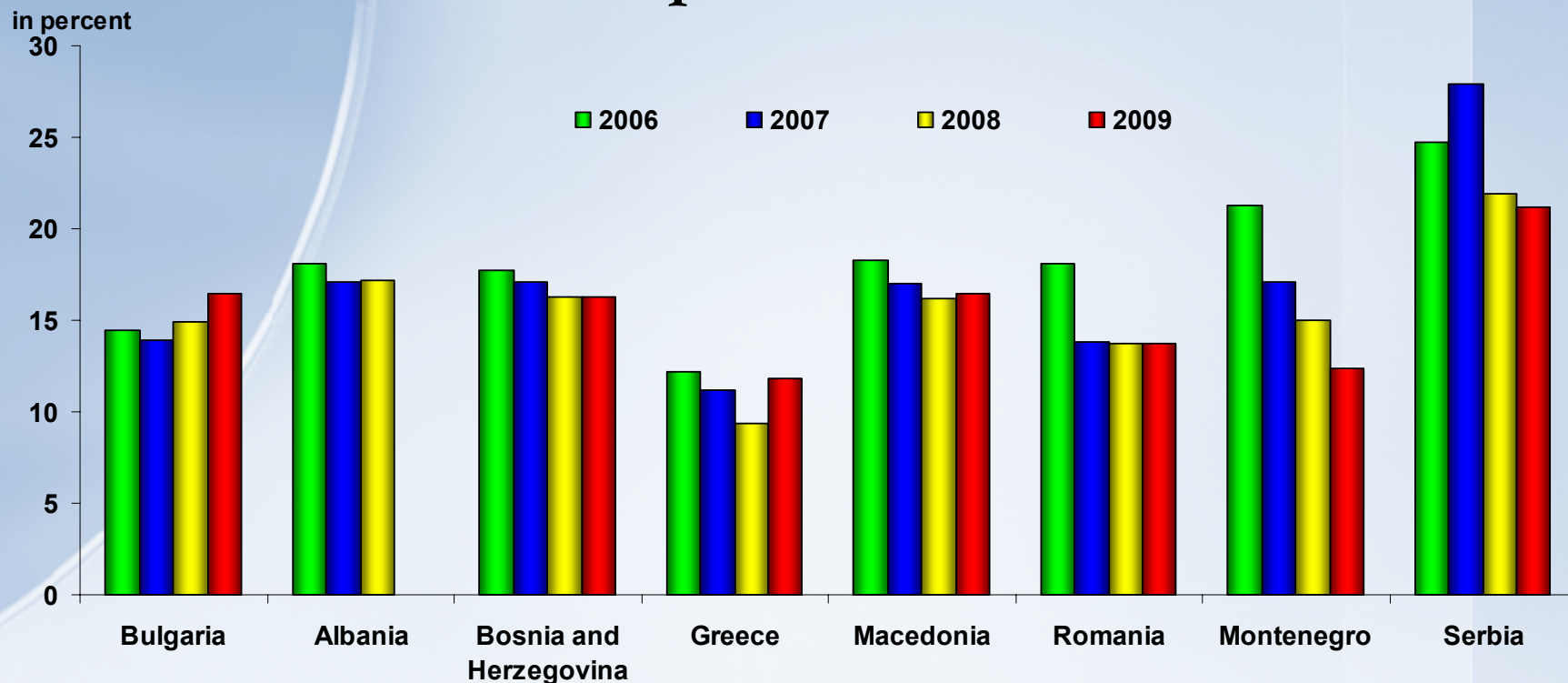

Diagrama riscurilor

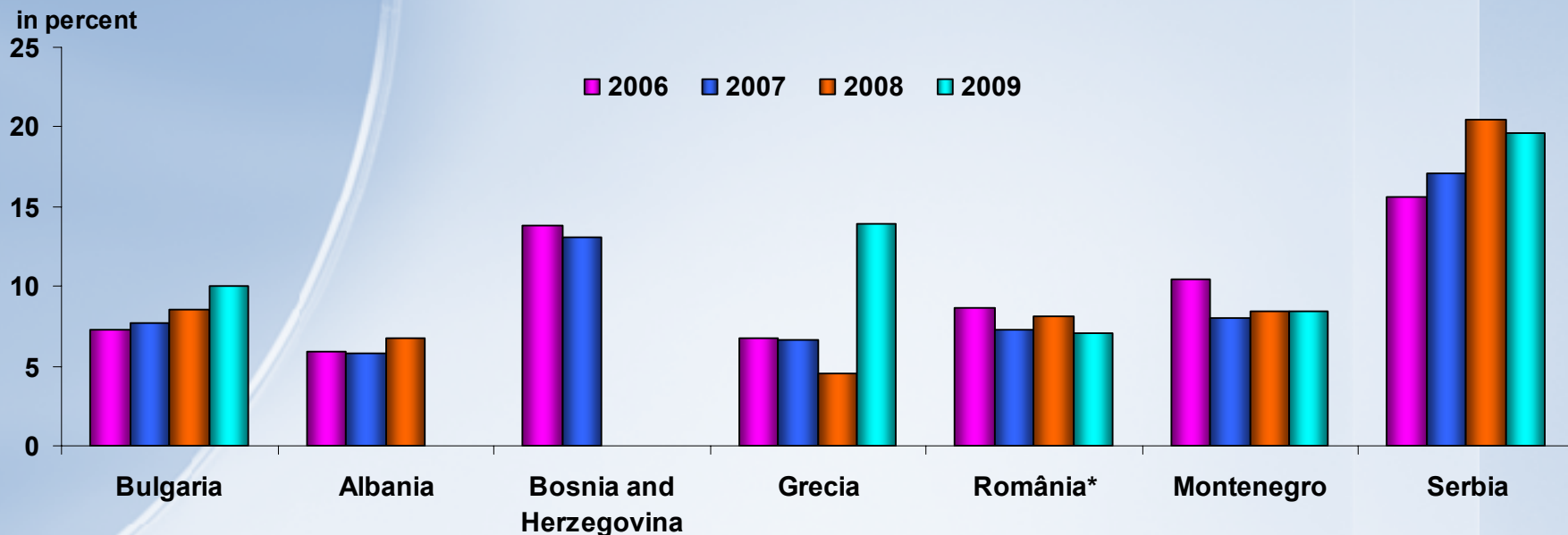
Adecvarea capitalului în cazul țărilor din Europa de sud-est

Sursa: FMI, Raport de stabilitate - 2009

Sistemele bancare din această zonă au o **solvabilitate** superioară limitelor prudențiale.

Adecvarea capitalului în cazul țărilor din Europa de sud-est

Sursa: FMI, Raport de stabilitate - 2009

Efectul de pârghie indică situații diferite în rândul acestor bănci

*În cazul României indicatorul a fost calculat până la finele anului 2007 în funcție de activele totale iar ulterior acestei date în funcție de valoarea lor medie

- **Efectul de pârghie** poate fi utilizat ca măsură suplimentară pentru a evita îndatorarea excesivă a băncilor
- Cum este măsurat efectul de pârghie?
 - Nu există încă un standard – lipsa acestuia și diferențele din sistemele contabile fac dificilă măsurarea și compararea nivelului înregistrat de acest indicator
 - ✓ în general se calculează ca raport între fondurile proprii de nivel 1 și activele exprimate la o valoare ajustată (urmare deducerii anumitor elemente)

- Trei state OECD au reglementat **efectul de pârghie** și l-au menținut și după implementarea Basel II:
 - SUA - ajustarea activelor bilanțiere se face cu elementele care deja s-au dedus din fondurile proprii
 - ⇒ Minimul cerut: 3% pentru băncile “puternice” și 4% pentru celelalte
 - Canada – se iau în calcul și activele extrabilanțiere
 - ⇒ Activele nu pot fi mai mari decât capitalul multiplicat de 20 ori
 - Elveția - doar pentru Credit Suisse și UBS – ajustarea activelor se face în principal cu portofoliul de credite acordat rezidenților
 - Minimul cerut: 3% la nivel consolidat și 4% la nivel individual

- În România, alături de indicatorul de solvabilitate reglementat după Basel II, BNR utilizează în scopuri de analiză
 - Efectul de pârghie = raport între fondurile proprii de nivel 1 și activele bilanțiere la valoare medie (până la finele anului 2007 indicatorul a fost calculat în funcție de valoarea totală a activelor)
 - fondurile proprii de nivel 1 reprezintă principala componentă a fondurilor proprii, care cuprind preponderent capitalul propriu
 - activele la valoare medie se determină prin adunarea valorii activelor la sfârșitul fiecărei luni și împărțirea rezultatului la numărul de luni al perioadei de calcul
 - Rata fondurilor proprii de nivel 1 = raport între fondurile proprii de nivel 1 și activele ponderate în funcție de riscul de credit (începând din 2008)
 - ponderarea la risc se face în funcție de natura activelor
- BNR este responsabilă cu supravegherea solvabilității instituțiilor de credit, persoane juridice române; sarcina supravegherii sucursalelor băncilor străine revine autorităților de supraveghere din țara de origine

Notă: Pentru lunile decembrie 2009 și martie 2010 indicatorii din această prezentare au fost calculați pe baza raportărilor prudențiale ale băncilor.

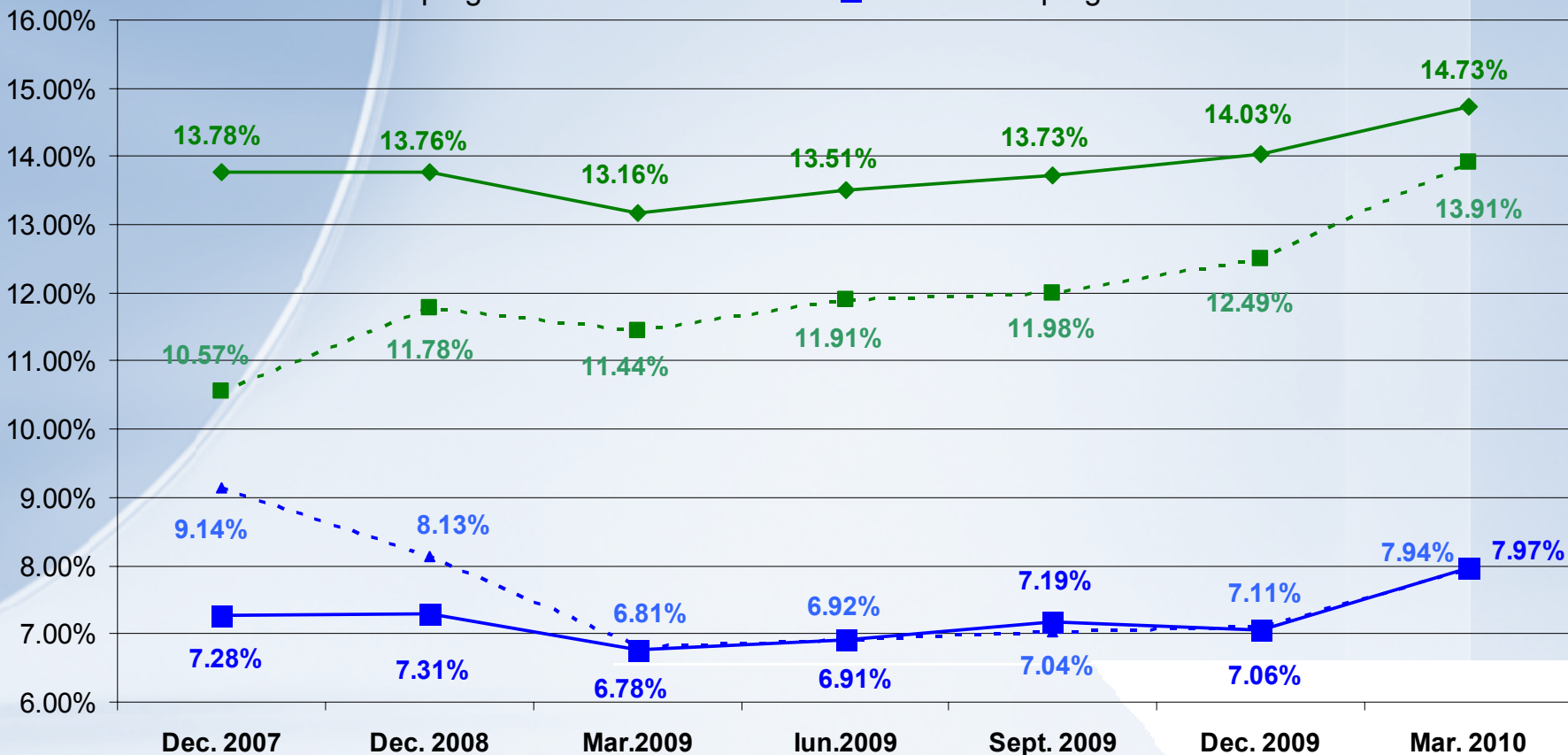
Evoluția indicatorilor de evaluare a adecvării capitalului în cazul băncilor românești*

—◆— Raportul de solvabilitate

-■- Rata fondurilor proprii de nivel 1

-▲- Efectul de pârghie 1**

—■— Efectul de pârghie 2***

* bănci - persoane juridice române și Creditcoop

** fonduri proprii de nivel 1 / active medii

***fonduri proprii de nivel 1/active totale

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

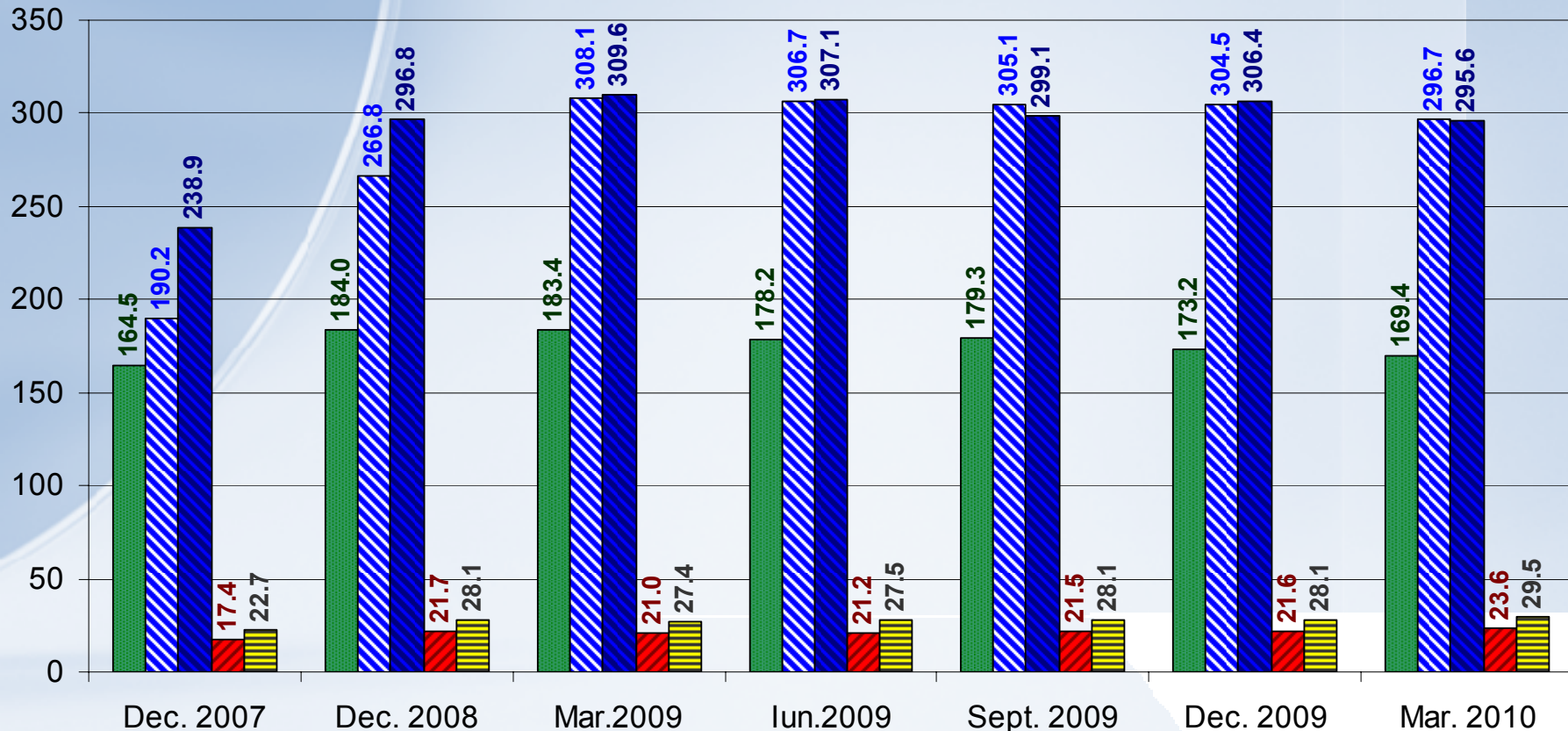
Evoluția activelor și a fondurilor proprii

■ active ponderate la risc*
■ fonduri proprii de nivel 1

▨ total active medii
▨ fonduri proprii totale

■ total active (valoare netă)

Miliarde lei

* Active ponderate la riscul de credit începând din 2008

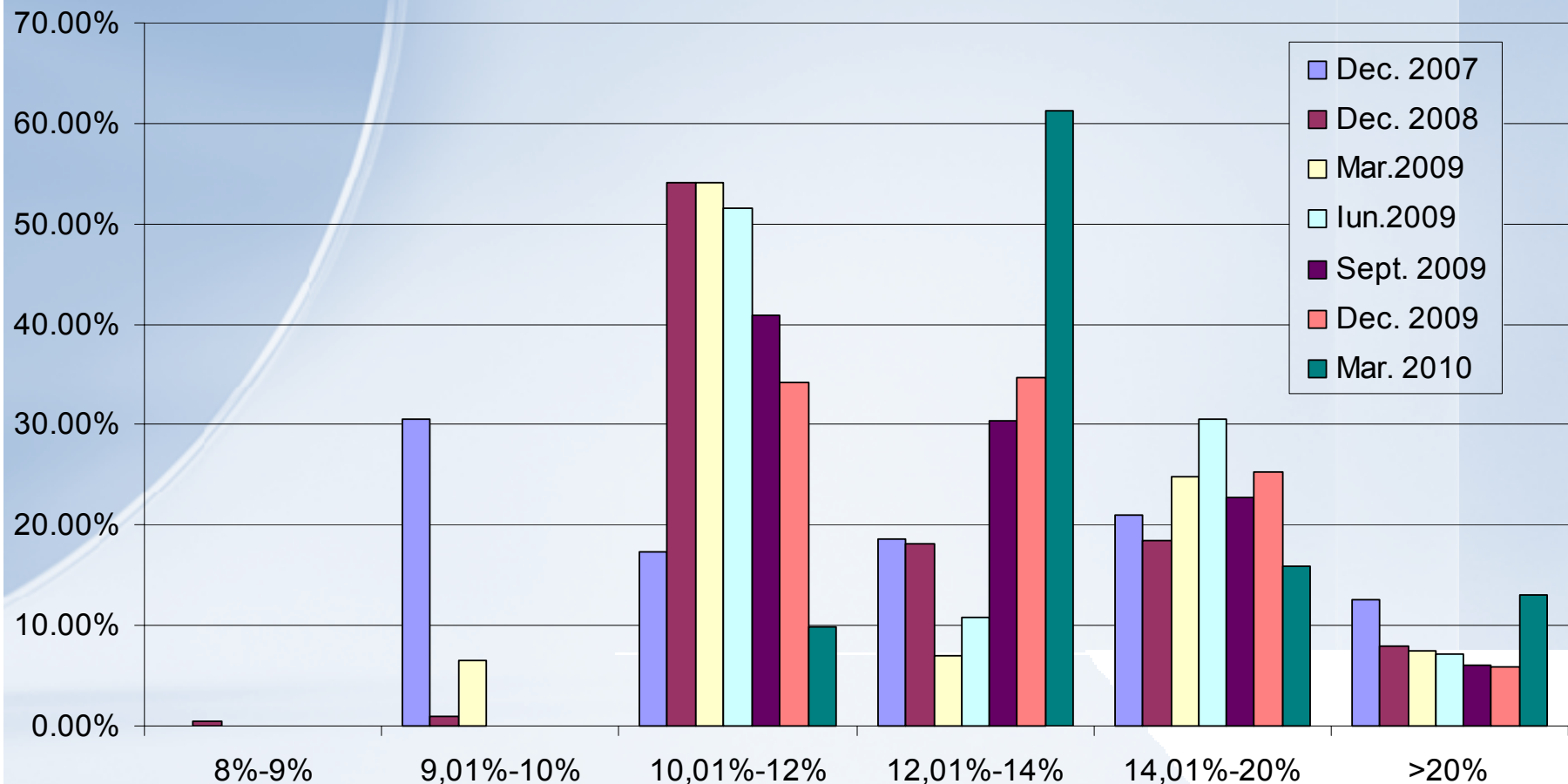
BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

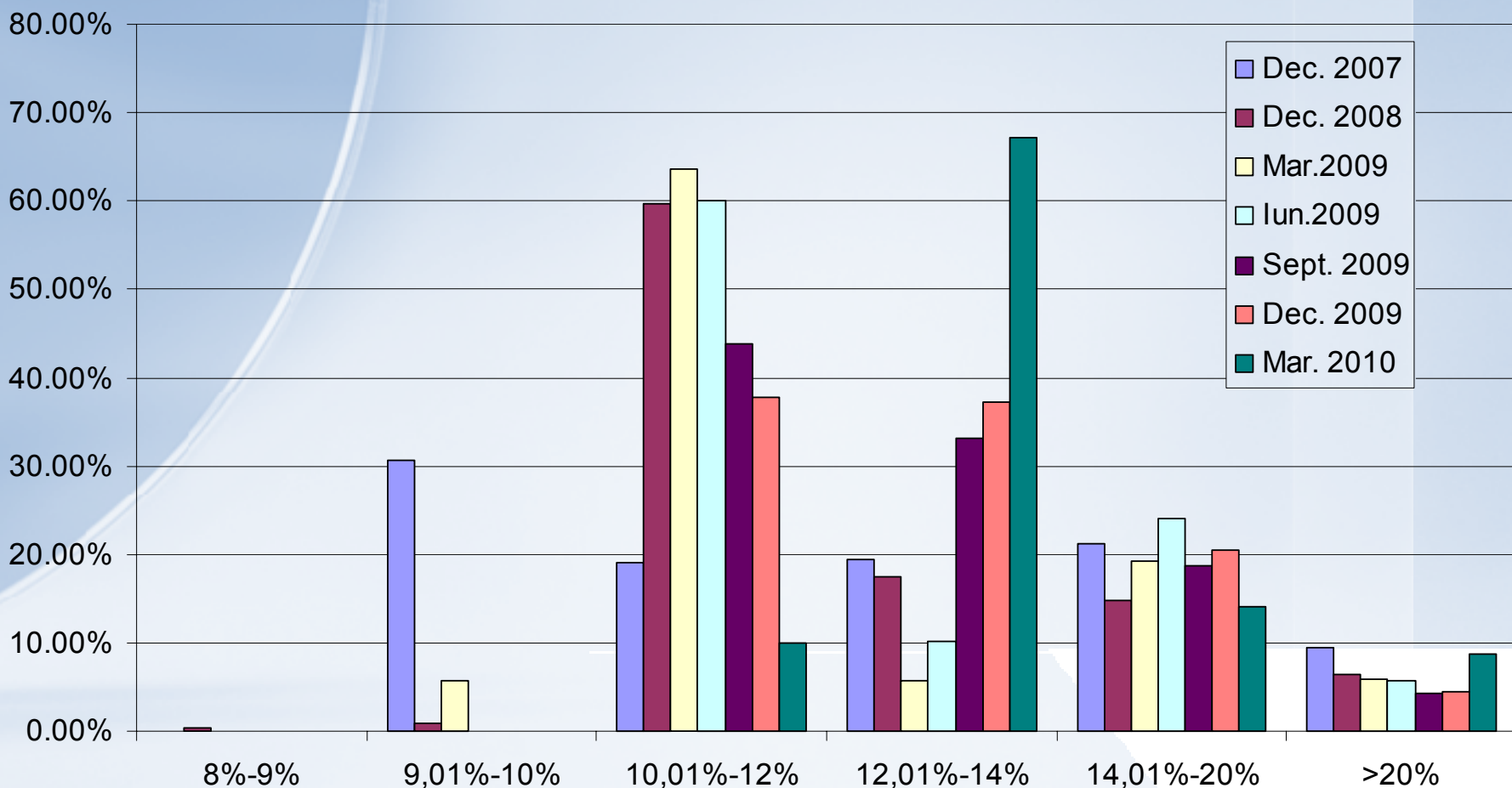
	Tendință crescătoare a activelor														
Luna	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3
Val. Activ	100	120	120	130	140	150	160	170	180	190	200	200	200	200	200
Tier 1	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Val. Activ (medie)			113			127			141			155			200
Lm (A. medii)			6.18			5.53			4.96			4.52			3.50
Ln (A.nominale)			5.83			4.67			3.89			3.50			3.50

	Tendință descrescătoare a activelor														
Luna	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3
Val. Activ	200	200	190	180	170	160	150	140	130	120	120	100	100	100	100
Tier 1	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Val. Activ (medie)			197			183			169			155			100
Lm (A. medii)			3.56			3.82			4.14			4.52			7.00
Ln (A.nominale)			3.68			4.38			5.38			7.00			7.00

Distribuția activelor după nivelul raportului de solvabilitate

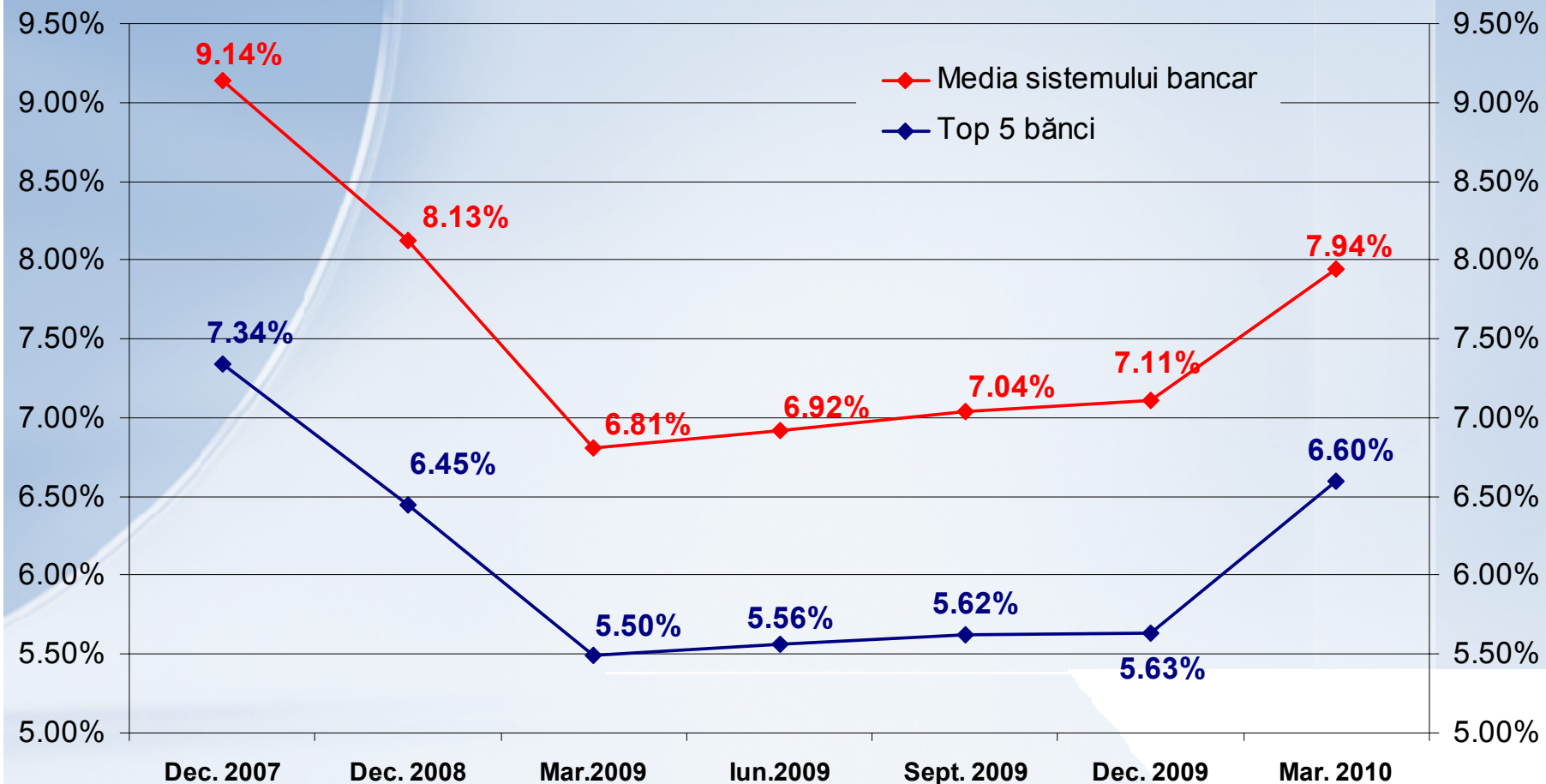

Distribuția activelor ponderate la risc* după nivelul raportului de solvabilitate

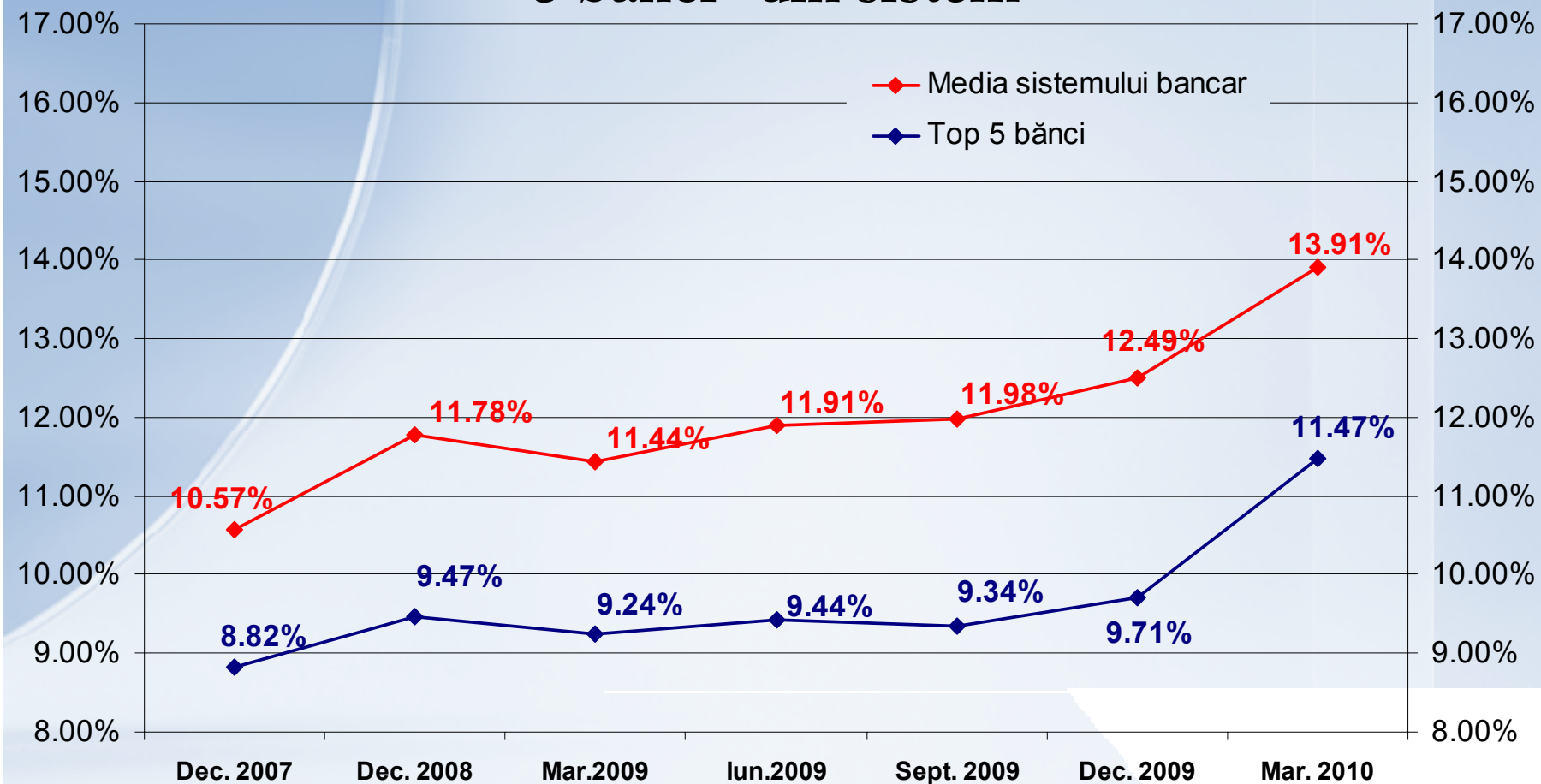
* Active ponderate la riscul de credit începând din 2008

Evoluția efectului de pârghie în cazul primelor 5 bănci* din sistem

* în funcție de cota de piață la 31.12.2009

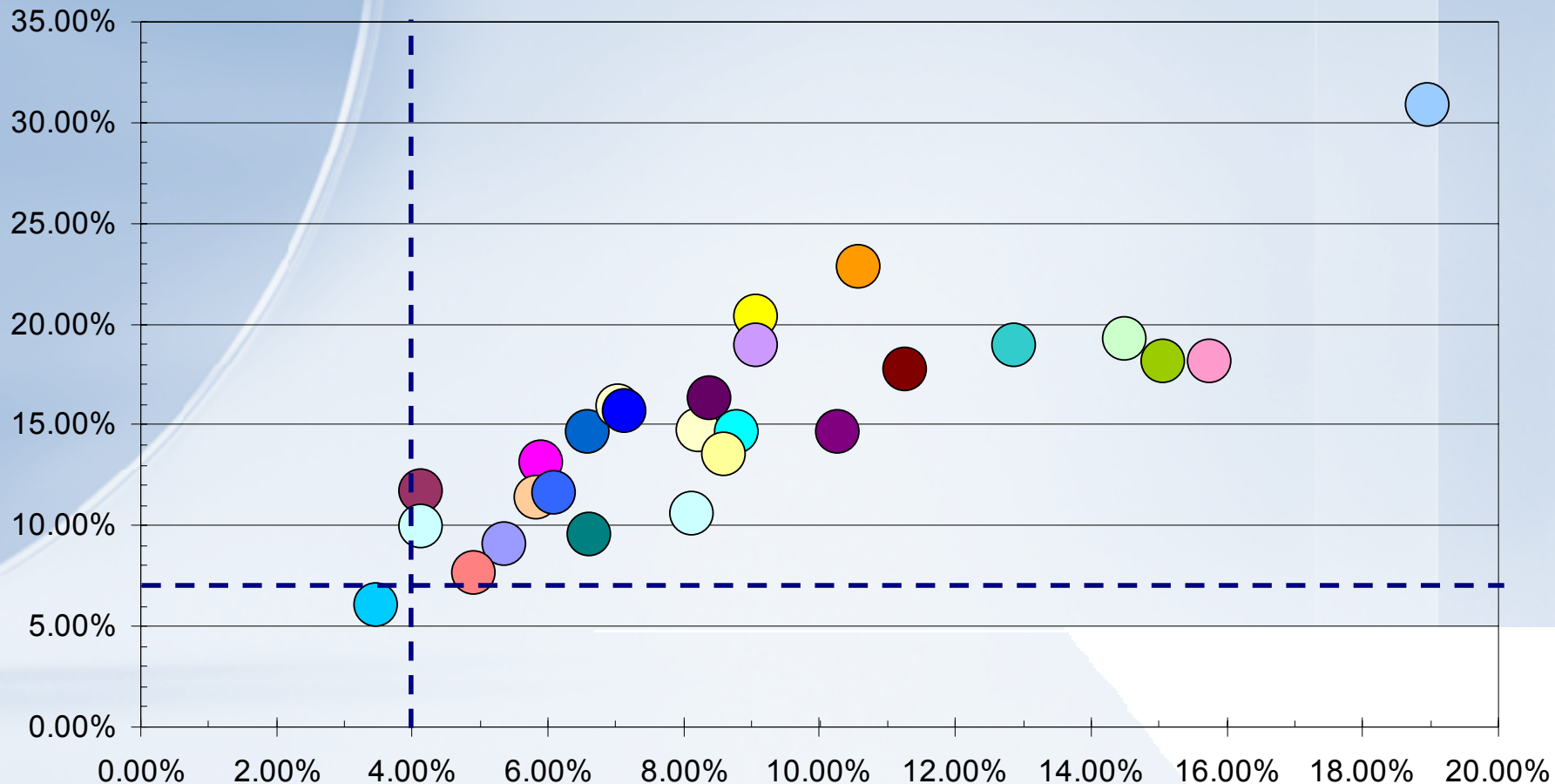
Evoluția ratei fondurilor de nivel 1 în cazul primelor 5 bănci* din sistem

* în funcție de cota de piață la 31.12.2009

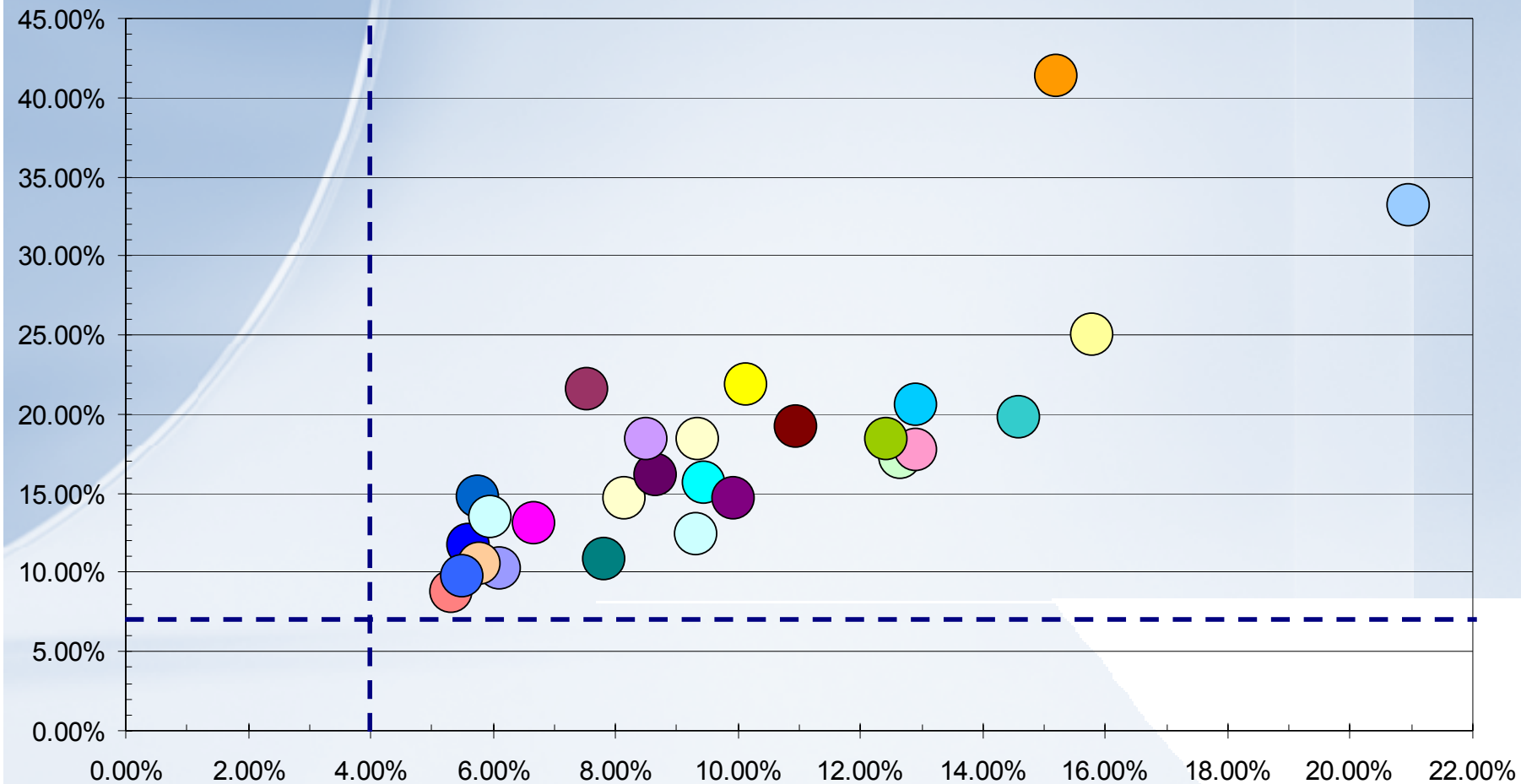
Repartizarea băncilor după efectul de pârghie și rata fondurilor proprii de nivel 1

Decembrie 2009

Repartizarea băncilor după efectul de pârghie și rata fondurilor proprii de nivel 1

Martie 2010

- Impactul schimbării prin introducerea efectului de pârghie
 - Reducerea mărimii și complexității unor bănci
 - Băncile cu un bilanț prea mare în raport cu capitalul pe care îl dețin vor trebui
 - ⇒ să scadă îndatorarea
 - ⇒ să limiteze expansiunea activelor
 - ⇒ să optimizeze structura activelor
 - ⇒ să capitalizeze profitul obținut
 - Limitarea activității de creditare și implicit a creșterii economice

- Particularitățile sistemului bancar românesc în ceea ce privește introducerea efectului de pârghie
 - băncile românești nu au o complexitate ridicată
 - nivelul actual al efectului de pârghie este cu mult peste cel al altor state
 - efectul securitizării nu este unul important
 - nu a fost nevoie de susținerea statului român și ca urmare acesta nu deține acțiuni preferențiale la bănci (*preferred stocks* sunt considerate instrumente hibride, cu caracteristici atât de capital cât și de datorie, care conferă dreptul la un dividend prestabilit dar nu și de vot)

- Combinarea efectului de pârghie cu evaluarea cerințelor de capital în funcție de risc poate reduce riscul îndatorării excesive la nivel individual și de sistem
- Liderii G20 au convenit asupra necesității introducerii efectului de pârghie până la finele anului 2012 considerând că este nevoie de un instrument “*simplu, transparent care să fie comparabil la nivel internațional*”
- Comitetul de la Basel intenționează să suplimenteze regulile cu privire la adecvarea capitalului cu acest nou indicator

Avantajele efectului de pârghie

- Limitează volumul bilanțului contabil

- Capitalizarea pe bază de risc (cf. Basel I și II) încurajează expunerile cu grad de risc mai mic → tendință de concentrare pe active care să atragă cerințe de capital mai mici

- ✓ totuși băncile pot acumula un volum mare al activelor având alte surse de finanțare decât capitalul

Consecințe: pondere ridicată a activelor evaluate cu risc scăzut, active mari și îndatorare mai mare

Efectul de pârghie poate împiedica expunerea excesivă

Recomandarea unui minim al efectului de pârghie poate conduce la atenuarea concentrării excesive pe active cu risc scăzut

Avantajele efectului de pârghie

- Simplitatea aplicării și monitorizării

Introducerea și monitorizarea acestui indicator nu necesită

- ⇒ perioadă mare pentru adoptare
- ⇒ costuri ridicate
- ⇒ experiență deosebită

- Stoparea eventualelor presiuni din partea industriei bancare
 - ⇒ încrederea în modelele interne proprii utilizate de bănci în evaluarea riscului poate constitui un element important de decizie și poate influența prin subiectivitate autoritatea de reglementare

Limitele efectului de pârghie

- Stimulente neadecvate

Absența cerințelor de capital sensibile la risc

- ⇒ nu se face distincția între active după gradul lor de "periculozitate"
- ⇒ bilanțuri contabile mai riscante

- Obstacol pentru creștere

Reducerea capacității băncilor de a spori creditarea

- ⇒ efect asupra creșterii economice

Limitele efectului de pârghie

- Nealiniera la practicile industriei bancare
 - ⇒ indicatorul nu ține cont de practicile moderne utilizate de instituțiile financiare
- Lipsa unei definiții acceptate la nivel internațional
 - ⇒ existența mai multor variante de calcul creează avantaje competitive pentru anumite bănci
- Diferențe dintre sistemele contabile
 - ⇒ dificultăți în compararea indicatorilor din diverse jurisdicții

CONCLUZII:

- Concentrarea pe volumul activelor va fi o schimbare semnificativă pentru băncile de dimensiuni mari și complexe
- Autoritățile de supraveghere europene trebuie să ajungă la un consens în ceea ce privește formula efectului de pârghie
 - asigurarea comparabilității este esențială
- Consecințele utilizării la un număr limitat de state poate conduce la tratament diferențiat între entitățile transfrontaliere
- Contextul restângerii activității bancare face mai “ușoară” sarcina introducerii unui astfel de indicator
- Reglementarea acestui indicator nu exclude posibilitatea apariției pe viitor a unor probleme de altă natură